

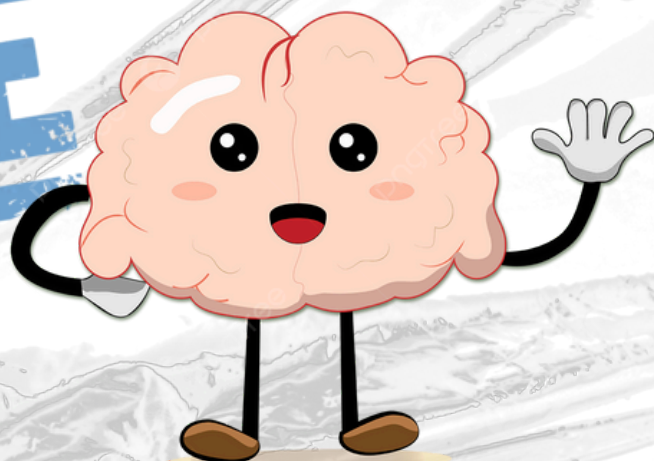
2025

Віталій Гандзюк
Ірина Одобецька

ЧИТАТИ МІЖ РЯДКІВ

FAKE

УДК 007:004:316.77

Г19

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю (протокол №5 від 3 грудня 2025 р.).

Рекомендовано до друку навчально-методичною комісією факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха (протокол № 2 від 10 грудня 2025 р.)

Рецензенти:

Поплавська Н.М.– доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри журналістики Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
Дуцик Д. Р. – виконавча директорка Українського інституту медіа та комунікації, медіадослідниця.

Гандзюк В.О., Одобецька І.С.

Г19 Читати між рядків: практикум із медіаграмотності. Вінниця.: ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2025. 74 с.

Видання рекомендовано до використання у закладах вищої освіти України як навчально-методичний засіб для формування інформаційної та медіаграмотності студентів гуманітарних спеціальностей.

УДК 007:004:316.77

©Гандзюк В.О., Одобецька І.С.

ПЕРЕДМОВА: НАВІГАЦІЯ В ЕРУ ІНФОРМАЦІЙНОГО ШТОРМУ

Ласкаво просимо! Ви тримаєте в руках не просто збірку правил, а карту для навігації в найскладнішому середовищі сучасності – інформаційному просторі.

Щодня ми отримуємо тисячі повідомлень, і це не лише традиційні новини, але й сенсаційні заголовки, вірусні мему та витончені політичні наративи, приховані навіть у кіно та мультфільмах. Сьогодні бути просто читачем недостатньо; кожен із нас має стати критичним аналітиком.

Ми живемо в еру тотальної автентичності, де технології штучного інтелекту здатні генерувати ідеальні фейки, відомі як Deepfakes. Емоційний заклик у соціальних мережах поширюється швидше, ніж перевірений факт, а некоректне зіставлення двох випадкових зображень поруч може створити хибне враження чи маніпулятивну асоціацію. Навіть випадкова орфографічна помилка у медіа може стати індикатором значно глибшої проблеми з довірою до джерела.

Наш посібник розроблено, щоб озброїти вас алгоритмами критичного мислення та навчити розрізняти сутності, які часто маскуються одна під одну. Він допоможе вам побачити, як зміна ракурсу подачі інформації, або фреймінгу, повністю змінює сприйняття об'єктивних подій. Ви навчитеся розуміти, коли гумор мему перетворюється на інструмент ідеологічного впливу. Крім того, ви зможете ідентифікувати класичні логічні хиби, такі як "солом'яне опудало" або перехід на особистості, які використовуються для підміни справжніх, раціональних аргументів.

Медіаграмотність – це не про заборону, а про свідомий вибір та здобуття інтелектуальної незалежності.

Мета цієї книги — дати вам здатність ставити правильні питання: Хто це створив? З якою метою? Що залишилося за кадром? Це ваш захист від маніпуляцій, які змушують вас реагувати, а не аналізувати, дозволяючи вам формувати власну думку, ґрунтуючись на перевірених фактах, а не на гучних, але неправдивих аналогіях.

Ми впевнені, що після ознайомлення з цими розділами, ваш погляд на новини, рекламу, кіно та соціальні мережі зміниться назавжди.

Нехай цей посібник стане вашим критичним компасом у світі, де інформація є новою валютою, а здатність її верифікувати — ключовим навиком.

ЗМІСТ

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ?! 5

Кіно як медіа 9

 Мультфільми як медіа 10

Якість медіаконтенту: помилки, недбалість 15

Оптична ілюзія у сприйнятті медіаконтенту 19

 Маніпуляція зіставленням:

випадкові зображення та навмисні асоціації 22

Логічні хиби та риторичні прийоми:

як нас переконують не аргументами 24

Фреймінг 25

Історичні аналогії та маніпуляції порівнянням 30

Мем як елемент медіаграмотності 39

 Дезінформація та фейкові новини в соціальних мережах 51

 Штучний інтелект (ШІ) у медіа:

виклики для медіаграмотності 59

Навчальне видання

**ГАНДЗЮК Віталій Олександрович
ОДОБЕЦЬКА Ірина Сергіївна**

Читати між рядків: практикум із медіаграмотності.

Навчальний посібник

**Коректор Ірина Одобецька
Редактор Віталій Гандзюк
Художнє оформлення Ірина Одобецька**

**Підписано до друку 29.11.2025 р. Формат 60х84/16. Папір офсетний.
Цифровий друк. Ум. друк. арк. 6,5. Тираж 100. Зам. № 0725-167.
Віддруковано з готового оригінал-макета друкарня.**

**Друкарня ТакиБук:
Телефон: +38 (050) 555 00 69
E-mail: mailbox@takibook.od.ua
65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 7623 від 22.06.2022 р.**

FAKE

